

KNJIŽEVNI VREMENPLOV

viški Voltaire

Ranko Marinković
(1913. – 2001.)

RUKE

PRAH

Početak novele – neobično predstavljanje lika jezičnom igrom: *Ah, pozna ga, pozna ga! To je ono oblo, pravilno n kao krila galeba. Na n ju je upozoravao neka ga ne piše u njegovoj adresi kao u. On nije Touko, nije Jaukiu, Japanac. On je Jankin, Tonko plemeniti Jankin, a ne neki tamo Touko Jau-Kiu, Kiu-Šiu, Šiu-Micu (...).*

U središtu je novele lik staroga čudaka **Tonka pl. Jankina** koji nije mogao ni nakon jedanaest godina preboljeti svoju veliku ljubav Anu. Sadržaj je novele usmjeren na pokazivanje njegova unutrašnjeg svijeta.

Drugi je sloj novele odnos staroga i novoga vremena: staro je vrijeme predstavljeno likovima Tonka i starice (na brodu), a novo vrijeme likom geometra, Anina muža. Ana je poveznica tih dvaju vremena: ona je istovremeno idealizacija staroga vremena i »običnost« novoga vremena.

Završetak novele simbolično pokazuje kako Tonko pripada nekom drugom vremenu, a sada se našao u zagrljaju novoga doba koje je promijenilo sve ono do čega mu je nekada bilo stalo. Marinković uvodi pirandellovski potez lika koji se želi izboriti za igranje svoje uloge do kraja.

Novela bi mogla imati i drugi naslov, zapravo citat iz djela koji najbolje opisuje Tonkovo psihičko stanje: ... na mučnoj stazi jedne prošlosti (s koje je vrijeme ispralo svu bjelinu).

ZAGRLJAJ

(posljednja novela u zbirci)

Pripovjedač

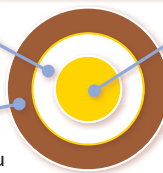
Marinković polazi od Pirandellove teze da je čovjekovo »ja« rascijepljeno na bezbroj ličnosti. U svojoj je noveli uveo tri uloge: autorsko ja, pripovjedačko ja i treće ja.

autorsko ja

(lik, književnik koji pokušava pisati)

treće ja

sam književnik Ranko Marinković koji piše novelu

pripovjedačko ja

(pripovjedač koji vodi dijalog s likom, tj. autorskim ja)

Crna mrlja

(Književnost i društvo)
Kapljica tinte (METONIMIJA KNJIŽEVNOSTI) razlijeva se po papiru (ŽIVOT).

Tema

pisanje – opservacija, promatranje, analiza postupka

Kompozicija novele

Uvodni dio: pisac pokušava nešto napisati, a pripovjedač ga promatra. Nakon neuspjelog pokušaja pisanja (samo prva rečenica) pisac izlazi na ulicu

Središnji dio: pisac izlazi, gleda ljude na ulici i razmišlja o tome kako odabrati temu za djelo.

Stvarnost (ulica, obala)

• šjor Bepo i šjor Bernardo	• financ	• žandar	• žandar (sam hoda obalom), a pisac ga prati	• pisac »zagrlj« žandara – izabrao je TEMU
-----------------------------	----------	----------	--	--

Završni dio: Posljednje stranice novele propituju odnos umjetnosti i života. Temeljno je pitanje simbolike zagrljaja na kraju novele.

Plašio si mi maštu, razgonio i proždriao rečenice još dok su se rađale u glavi, trovao mi sve izvore misli ... Mašta mi se šuljala pod vijena repa dok si se ti šepurio po svijetu, bježala od tebe, od onoga što ti doista jesi i što se dešava zbog tebe i sklanjala se po brijačnicama, po trafikama, motala se oko nogu smiješnim starcima, čudacima, prosjacima, prosjačila i krala komadiće života na rubu stvarnosti, ali ovo tu, ovo ovako ... u posljednjem zagrljaju – nije mogla smisliti. A sad se, gle, to i dogodilo, ali napisati više ne mogu! Moram te držati i umrijeti ... (Zagrljaj)

Umjetnost otvara više mogućnosti nego stvarnost, ali stvarnost sugerira da se izmišljeni likovi doživljavaju kao zbiljski, granice su krhke i jedva uočljive, postoji samo trajni dijalog između zbilje i umjetnosti, odnosno pripovjedača i Crne Mrlje s početka priče. (Julijana Matanović)

O čemu pisati? (tematika)
Sve može postati temom: STVARNOST se rastvara pred tobom kao lepeza; prošetaj pogledom uokolo, svi viču iz gledališta »mene, mene!« Misle da je to šala, što ti kaniš učiniti. U tebe je pogled mesarski: biraš ovna za žrtvenik UMETNOSTI. (Zagrljaj)

Pripovjedna proza

Novele

• Pod balkonima • Ruke (1953.) • Poniženje Sokrata

Romani

• Kiklop • Zajednička kupka • Never more

Drame

• Albatros • Glorija
• Politeia ili Inspektorove spletke • Pustinja

Kazališne kritike i eseji

• Geste i grimase • Nevesele oči klauna

Samotni život tvoj

Suknja

Prah

Anđeo

Koštane zvijezde

Benito Floda von Reltih

Ruke

Zagrljaj

Zagrljaj je narativna slika ključnog literarno-humanističkog problema i metode Marinkovićeve umjetnosti uopće.

(Bruno Popović)

Uz limenu glazbu, bubnjeve, fanfare pod krabuljom smijeha iskri nujna sjeta: što će od nas biti kad se posve spare samotni naš život, sjena vrućeg ljeta? Ironijom treba braniti dah života kad život iscrui i usud nas smota i iznova pitat, žustro i potanko: Što smo mi životu – što nismo, šjor Ranko? ...

(Jakša Fiamengo, Zavičajna pjesma (Ranko Marinkoviću, Melkiuru viškom))